

NOTAT

– magasin om demokrati og Europa

Mælkebønder
sulter i Afrika

Europæisk biobenzin
fordriver
kenyanske bønder

Interview med
Christian
Friis Bach

Hvordan påvirker
EU u-landene?

Indhold

- 4 EU puster til sulten i Sahel
- 6 Skattetænkning rammer u-lande
- 7 Er EU verdens største?
- 8 Som skud med spredehagl
- 9 Chr. Friis Bach: Danmark presser på
- 10 MEP Morten Lykkegaard
- 11 Bilerne suser – Afrika sulter
- 12 Kolonier blev klienter
- 12 Verdens fattige
- 13 Just do it! Luk op...
- 14 MEP Morten Messerschmidt
- 14 Skovmands Notater
- 15 EU støtter diktaturer
- 16 Afrika: Europa, vågn op!

Leder:

Udviklingspolitikken styrer

DER STÅR (TRODS ALT) mange fornuftige ting i Lissabon-traktaten, men ikke alle er gennemført. En af dem er traktatens artikel 208 stk. 1, der rummer intet mindre end en total nyorientering af u-landspolitikken. EU's hovedformål på u-landsområdet er (fortsat) at nedbringe fattigdommen, står der. Det nye er måden, det skal ske på: Der skal fremover "tages hensyn" til målene i udviklingssamarbejdet" i alle politikker, der iværksættes i EU.

Med andre ord: Udviklingspolitikken styrer! I Kommissionen skal de øvrige kommissærer pænt stille op og lade deres forskellige politik-forslag gennemgå af folkene fra udviklingskommissærens område, hvis man skal følge traktaten. De skal så tjekke, at der ikke er noget i landbrugspolitikken, fiskeripolitikken, klimapolitikken, industripolitikken osv. osv., der har uheldige virkninger på verdens fattige.

NOGET TILSVARENDE er sket i Danmark. I den nye lov om udviklingsbistand fra juni i år knæsesættes samme princip. Lovgivningsmæssigt kører Danmark og EU fuldstændig parallelt på dette spørgsmål.

For nomaderne i Niger, der omtales inde i bladet, betyder det, at udviklingsministeren (udviklingskommissæren) skal sørge for, at landbrugsministeren (landbrugskommissæren) ikke skal kunne dumpe mælkepulver i det vestafrikanske land, blot fordi europæiske bønder har for meget mælk.

Tilsvarende skal EU og EU-landene ikke

længere kunne hente metaller i et land som Zambia uden at den lokale befolkning får velfærd og udvikling til gengæld. Bedre skattesystemer og stop for kapitalflugt bliver et af de store emner i denne nye form for udviklingspolitik.

SÅ LANGT er vi bestemt ikke kommet endnu. Og vi kommer det næppe uden folkeligt pres. U-landsorganisationernes europæiske lobbyorganisation Concord har lavet et tjek, som vi omtaler inde i bladet. Det viser, at kun et fåtal af EU-initiativer er blevet tjekket for deres effekt på u-landene.

Så meget desto mere interessant er det, at den danske udviklingsminister Christian Friis Bach har gjort det til en mærkesag at tvinge EU til at lave de u-lands-effektjæk, der mangler. Det minder lidt om David, der styrer Goliat, men handler helt enkelt om, at Danmark holder EU fast på Unionens egne målsætninger.

DESVÆRRE ER ALT DETTE ikke blevet nogen folkelig mærkesag på linje med nødhjælpen og den "gammeldags" bistand. Man kan frygte, at det heller ikke bliver det, så længe u-landseliten herhjemme bliver ved med at kalde en politik, der egentlig er sund fornuft, for "politik-kohærens". Det er teknokratvolapyk, hentet direkte fra "policy-coherence for development", blandt u-landsnørder blot "PCD". Måske vi fremover kunne kalde det u-landshensyn? *oaa*

Medredaktør af dette nummer:
Ida Zidore, journalist, M.A. i intl. journalistik.

Forsidefoto m.fl.: Felix Gaedtke, tysk journalist,
fotograf og dokumentarfilmmager, www.felixgaedtke.com

Børnearbejde er forbudt i Indien, men det anslås, at der er 60 millioner børn, der arbejder. Mahesh på 11 arbejder fra kl. 4 om morgenen på markedet i Bangalore for at skaffe penge til mor og søskende.

Samspil for verdens fattige

Udvikling handler i stadig mindre grad om bistand. Det handler om handel, investeringer, beskatning – og om at skabe sammenhæng.

AF IDA ZIDORE

I Dakatcha i det sydøstlige Kenya lever et lille kystsamfund på omkring 20.000 mennesker af at dyrke jorden til fødevarer, honning og medicin. Eller rettere levede. For i dag er de truet af et italiensk selskab, der har hapsed 50.000 hektar af deres jord til at producere biobrændstof. Som europæerne kan fylde i deres biler og flyvemaskiner, vel at mærke. (Læs mere om biobenzin side 11. red.)

At europæiske investorer ødelægger lokal produktion i Afrika – og dermed bremser udvikling – er efterhånden et kendt fænomen. Men de færreste er måske klar over, hvor relativ stor en betydning, det har.

Selvom EU er verdens største donor af bistand, er udviklingsbistanden en svækling på den globale arena i forhold

til kæmper som handelspolitikken eller landbrugspolitikken. Det skyldes, at verden bliver et stadig mere globaliseret sted. De internationale, finansielle systemer er langt tættere forbundet end for 20 år siden.

Derfor kan man ikke længere isolere udvikling til et spørgsmål om bistand. Udvikling – eller mangel på samme – er påvirket af stort set alle politikområder. Derfor er det blevet et af tidens absolutte fokusområder i Europas udviklingspolitiske miljøer, hvordan man kan få delene til at spille sammen.

Politisk handling

Officielt vedtog EU allerede med Lissabon-traktaten, der trådte i kraft i 2009, at "EU skal tage hensyn til udviklingspolitikens mål i de øvrige politikker, den implementerer (*iværksætter. red.*), og som har sandsynlighed for at påvirke udviklingslandene".

På papiret er også det danske

grundlag på plads: I den nye danske lov om udviklingssamarbejde fra juni 2012 står der, at man anerkender, at de øvrige politikområder har indflydelse på udviklingspolitikken. Og den danske udviklingsminister Christian Friis Bach har bekendtgjort, at han i juni 2013 vil komme med den første årlige handlingsplan, der skal vise, hvordan den danske regering vil tænke hensynet til udviklingslande med i regeringens øvrige politikker.

Langt til mål

For Laust Leth Gregersen, der er sekretariatsleder i Concord Danmark, et NGO-netværk for EU's udviklingspolitik, handler det om at »skabe fair rammevilkår. Det giver for eksempel ikke mening, at beslutninger, der vedrører illegal kapitalflugt, skal træffes i EU's ministerråd for skatteministre, uden at udviklingsministrene er med«.

Han påpeger, at selvom danske og europæiske beslutningstagere har forpligtet sig til at skabe sammenhæng i lovgivning til gavn for verdens fattige, er der langt til mål. Derfor er det – hvor modsætningsfyldt, det end kan lyde – en realpolitisk fordel, når det ikke kun er u-landene, der bliver ramt:

»Når det kommer til f.eks. landbrugsstøtte eller skatteunddragelse, går det ud over mange andre end bare udviklingslandene. Så samtænkning – kohærens – handler også om at der er nogle politikker, der er uretfærdige – ligegyldigt om man bor i Ghana eller Danmark«. ♦

Kohærens

Kohærens stammer fra latin og betyder sammenhæng. I udviklingskredse taler man om "politik-kohærens for udvikling", som er en fordanskning af det engelske Policy Coherency for Development (PCD).

Idéen er, at der skal være sammenhæng, så de politikker, vi vedtager i de rige lande, ikke må have negative konsekvenser for fattige lande. Eksempelvis kan kohærens-begrebet bruges til at påpege, at fiskeripolitikken i EU ikke må have negative virkninger på udviklingen i Afrika.

PCD-begrebet stammer oprindeligt fra den internationale organisation OECD.

Kvinde af Fulani-stammen malker i en calabash.

FOTO: KLAUS BO, CARE

EU puster til sulten i Sahel

EU sender pulvermælk til Afrika i stedet for at bygge kølehus til bøndernes mælk. Resultatet er, at mælken ender i floden, mens børnene sulter.

AF MARIANNE HAAHR

»Du giver mad, og bagefter tager du det tilbage, du har givet«. Sådan forklarer Hamadou Abdou fra nomadeforeningen AREN (Association pour la Redynamisation de l'Élevage au Niger), EU's politik over for Afrika. Han fortsætter:

»EU investerer massivt i at gøre os mere modstandsdygtige over for kriser, men udviklingsbistanden er helt afkoblet fra, hvad man foretager sig i EU. Resultatet bliver, at man investerer store summer i udvikling, mens endnu større summer ryger den anden vej til Europa, så de rige bliver rigere og de fattige fattigere«.

Som koordinator for CARE Danmark samarbejder jeg med nomadeforeningen AREN i Niger som en del af netværket Bilital Maroobe, der repræsenterer 400.000 mælkeproducenter i Vestafrika.

Men mælkebønderne i Niger er det mest slående eksempel på, hvordan EU's

forskellige politikker spænder ben for hinanden med direkte konsekvenser for vore samarbejdspartnere og deres medlemmer.

Modstandskraft

Modstandskraft handler om forebyggelse fremfor nødhjælp, eksempelvis ved at konstruere vandreservoirer og opbygge fødevarelagre i tørkeramte områder og ved at sikre bygninger mod oversvømmelser og jordskælv.

Hensigten er at sætte lokalsamfund i stand til selv at håndtere risici og chok i forbindelse med klimarelaterede kriser eller konflikter.

Citat, Udenrigsministeriet

Billig modstandskraft?

Når man så efter lang tids venten i spænding får fingrene i den spritnye EU politik på modstandskraft og læser følgende på side 3:

”At adressere de underliggende årsager til tilbagevendende kriser er ikke kun

bedre – specielt for de mennesker, det drejer sig om – end at søge at behandle symptomerne, det er også meget billigere”.

Så er det, frustrationen begynder at vokse, for politikken taler om intet mindre end et paradigmeskift i, hvordan EU handler i forhold til at opbygge modstandskraft over for kriser, men intet sted nævner man EU's egne politikker som medvirkende årsag til, at fattige bønder i Afrika har svært ved at stå imod, når krisen rammer.

Og der er ingen henvisninger til princippet i Lissabon-traktaten om ikke at formulere politikker, som spænder ben for hinanden.

18 millioner sultede

I sommer sultede 18 millioner mennesker i det vestlige Sahel. Men selvom regnen har fået kornet til at gro, og græsset til at vokse igen, lider 1,5 millioner stadig.

Næsten 50 procent af alle børn lever i kronisk fejlnæring, og hvert år dør 300.000 børn af akut fejlnæring.

Hovedårsagen er, at deres forældre kun

ikke har penge til at købe mad. Salg af en liter mælk kan give tre kroner. Der skal ikke mange liter til at brødføde en hel familie. Alligevel smider bønderne mælken i floderne i regntiden, når produktionen og sulten topper.

FOTO: IBRAHIM NIANDOU/CARE

Mælketransport, Niger.

Der er importeret pulverbælk overalt på markederne i Niger hele året rundt. En importbeskatning på blot 5 procent er en ren invitation til mælkedumping. Det største mejeri Niger Lait i Niamey brugte i 2011 95 procent importeret pulverbælk i produktionen og kun fem procent lokal mælk.

Regeringen er fanget i et dilemma, for øger de beskatningen af importeret mælk, vil prisen stige på den korte bane, mens de nationale produktionsforhold forbedres for de lokale producenter.

Prisstigninger er enhver nigersk politikers mareridt, da det skaber social uro og i sidste ende kan koste magten. Så incitamentet til at poste penge i lokalproduktion, så længe den politiske elite og industrien i byerne er tilfredse, er meget lav.

Så nomaderne har intet andet til opbevaring end store plasticdunke, hvori mælken ikke holder sig frisk ret længe, og i regntiden må smides ud, når markedsdagene slutter.

” Produktionskapaciteten i regntiden er enorm, men der er ikke mulighed for at opbevare mælken.

Hamadou Abdou

Regntid

Hamadou Abdou forklarer: »Produktionskapaciteten i regntiden er enorm, men der er ikke mulighed for at opbevare mælken. Kvinder i hundredevis tager ind til Diffa by hver morgen for at sælge deres mælk. Men de kan ikke nå at sælge den, førend den bliver sur i den bagende ørkenhede«.

Han fortæller videre: »Med al den mælk, der er på markederne i regntiden, kan vi som nomader ikke få noget for

den – og imens eksploderer prisen på korn. Det eneste, vi kan gøre er at spise vores dyr, og så har vi intet efter krisen. Vi graver os dybere og dybere ned i et hul af fattigdom«.

Pulverbælkens sejr

Husdyrbestanden i Niger er på 36 millioner, men alligevel drikker de fleste i byerne mælk fra EU og fra Latinamerika.

I 2011 kom fyrre procent af al importeret pulverbælk til Niger fra EU og fyrre procent fra Latinamerika, hovedsageligt fra Argentina. I hovedstaden Niamey dækkes 80 procent af forbruget af importeret pulverbælk.

Hamadou Abdou: »Nomaderne i Diffa kender ikke noget til EU's politikker. Det, de ser, er at der ikke kommer nogen investeringer til dem. De siger, at hvis regeringen og donorerne interesserede sig for os nomader på samme måde, som de gør for agerbrugerne, ville vi for lang tid siden have haft en 'mælkebank', hvor vi kunne opbevare vores mælk, ligesom landmændene har til deres korn. Dem har alle donorer og regeringen investeret i i årevis«.

” Sikkerhedsnettet... giver et minimum af sikkerhed i produktionsvilkår for europæiske mælkeproducenter, men flytter samtidig usikkerheden til afrikanske mælkeproducenter.

To kriser på to år

Nomaderne lever af at sælge dyr og mælk, og det er dem, som blev hårdest ramt af kriserne i 2010 og 2012.

Samtidig med, at de smed deres mælk i floderne, fordi de ikke kunne få den solgt, havde EU travlt med at uddele nødhjælp i form af penge, så de sultne kunne købe mad på markedet. De penge kunne EU have sparet, hvis nomaderne havde kunnet køle og sælge deres mælk og selv tjene til at komme gennem krisen fremfor at modtage nødhjælp fra EU.

Hamadou Abdou: »Vi kan skyde dele af skylden på klimaforandringerne, for regnen er ikke til at stole på mere. Men i endnu højere grad kan vi skyde skylden på vores egne politikere, for selvom vi råber om hjælp allerede i oktober efter regntiden, kommer hjælpen først i maj, og på det tidspunkt er det for sent at redde mange af vores dyr.

Politikere andre steder i verden, som skaber ulige handel, spiller også en meget stor rolle, for de frarøver os muligheden for at opbygge noget at stå imod med. Så når kriserne kommer, befinder mange sig allerede i en svær situation«.

EU spænder stadig ben

EU's landbrugspolitik puster til sulten i Sahel.

Selv om EU de seneste ti år har reduceret den direkte eksportstøtte kraftigt (eksportstøtte til europæiske landmænd red.), spænder den stadig ben for lokale producenter gennem de såkaldte sikkerhedsnet – støtteopkøb, når markedet slår bunden ud af priserne i Europa.

Det skete for mælk i 2009, da de globale priser faldt drastisk, og EU derfor opkøbte europæiske mejeriprodukter for at stabilisere prisen. Opkøbet resulterede i store overskudslagre, som blev lavet om til mælkepulver og eksporteret til dumpingpriser til blandt andet Vestafrika.

Eksporten af mælkepulver fortsatte de kommende år og var i slutningen af sidste år 124 procent højere end i 2009.

Sikkerhedsnettet holder liv i europæiske mælkeproducenter, som ellers ville have drejet nøglen om. Det giver et minimum af sikkerhed i produktionsvilkår for europæiske mælkeproducenter, men flytter samtidig usikkerheden til afrikanske mælkeproducenter.

Forhandlingerne peger ikke i retning af en gennemgribende reform rettet mod at begrænse de negative eksterne effekter på producenter i Syd. Bølgerne af billig pulverbælk fra Europa til den fattigste region i verden ser ikke ud til at forsvinde.

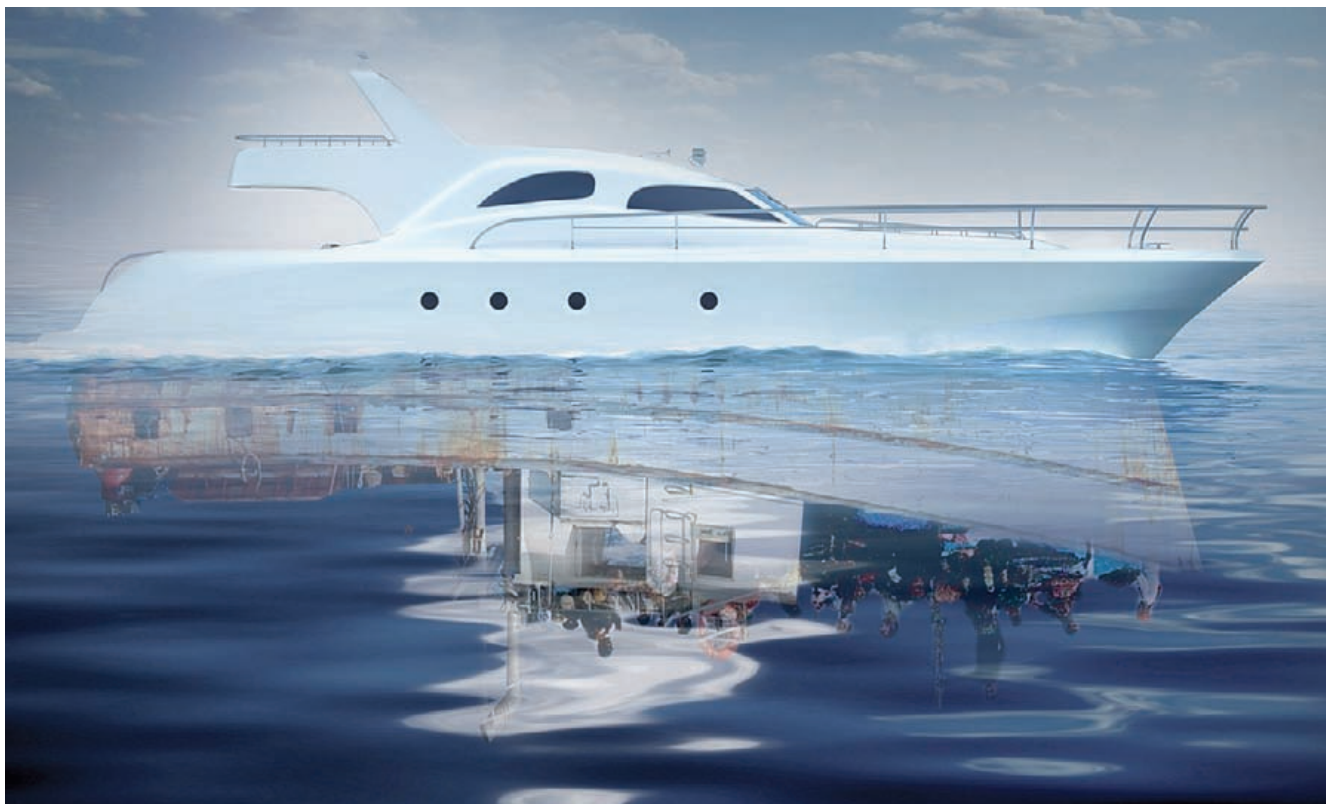
Diskussionen om en reform af landbrugspolitikken har kun i meget begrænset omfang handlet om verden uden for Unionen. De har derimod haft stærke paralleller til deling af fredagskage i børnehaven.

FOTO: CARE

Pulverbælk er en stor artikel for de handlende i hovedstaden Niamey.

De nye medlemslande klager over, at de får mindre støtte end de gamle. Holland klager over, at kravet om braklægning af syv procent af jorden (de såkaldte miljøzoner) koster et lille land dyrt. Og alt tovrækkeriet får det hele til at trække ud. Men politikere taler sjældent om, hvordan landbrugspolitikken kan ændres, så den ikke skubber til sulten i de fattige lande. ♦

Luksusbåden, der spejler sig som flygtningeskib, er symbol for en underskriftskampagne, udviklingsorganisationen IBIS har sat i gang for at få sat en stopper for kapitalflugten fra udviklingslandene. Se mere på www.kapitalflugten.dk

Skattetænkning rammer u-lande

Det er skattefusk og skatteunddragelse, man især bør sætte ind overfor i kampen mod kapitalflugt fra udviklingslandene, mener udviklingsorganisationen IBIS.

AF TOBIAS CLAUSEN

Der er den seneste tid kommet et stigende fokus på store multinationale virksomheders skatteunddragelse. Det er særligt i lyset af, at det er kommet frem, at flere kendte multinationale selskaber som Google, Amazon og Starbucks de seneste år næsten ingen skat har betalt i Storbritannien på trods af, at virksomhederne på europæisk plan har kunnet notere sig store overskud.

De multinationale selskaber har i stedet flyttet deres overskud til såkaldte skattely, som er lande, hvor skatten er meget lav eller nul. På den måde strømmer pengene ud af – i dette tilfælde – Storbritannien.

Penge, der ellers gennem den britiske statskasse kunne bidrage produktivt til samfundsudviklingen i form af jobskabelse og velfærd.

Multinationale selskaber, der flytter deres overskud til såkaldte skattely-lande

og dermed unddrager sig at betale skat i de lande, hvor den reelle produktion foregår, er et problem på både europæisk og globalt niveau.

Udviklingslandene rammes hårdt

Udviklingslandene er blandt dem, der rammes hårdest af de multinationale selskabers skatteunddragelse, især inden for udviklingsindustrien.

F.eks. er et af verdens største råvareselskaber Glencore blevet anklaget for at flytte sit overskud fra en kobbermine i Zambia til skattelyet Schweiz for således at undgå at betale skat i Zambia.

På den måde strømmer enorme summer uretmæssigt ud af udviklingslandene. Det kaldes også kapitalflugt. Forskningsnetværket Tax Justice Network vurderer, at der hvert år forsvinder 5000 milliarder kr. fra udviklingslandene i kapitalflugt. Hovedsageligt gennem multinationale selskabers skattespekulation.

Det svarer til, at for hver en krone, der gives i international udviklingsbistand, forsvinder der 10 kroner ud af udviklingslandene ved kapitalflugt.

Også inden for EU's grænser findes lande, der normalt karakteriseres som skattely, heriblandt Cypern og Luxembourg. EU's Indre Marked gør det let for europæiske virksomheder med aktiviteter i flere lande at basere sig i et af de EU-medlemslande, der tilbyder fordelagtigt lave skattesatser. Dermed gøres det også nemmere for europæiske selskaber, der opererer i u-landene, at skatteunddrage.

Sortlistning af skattely

EU-Kommissionen kom med en handlingsplan i december. Blandt de vigtigste initiativer er, at man vil have en fælles definition af et skattely.

Det vil gøre det muligt i fremtiden for EU's medlemslande – på baggrund af en fælles liste – at sanktionere og sortliste skattely-lande, som tilbyder lav eller ingen beskatning af udenlandske aktiver, og som holder oplysninger om skatteunddragende virksomheders aktiviteter skjult for omverdenen.

Ud over en sortlistning indeholder handlingsplanen også incitamenter, der skal få skattely-lande til at samarbejde

med EU - blandt andet ved at præmiere samarbejdsvillige tredjelande med lettere adgang til EU's markeder.

Kommissionen ønsker desuden at sikre en stærkere koordinering og styrkelse af medlemslandenes såkaldte dobbeltbeskatningsaftaler, der skal sikre, at enkeltpersoner og virksomheders indtægter ikke beskattes dobbelt i forskellige lande, når der opereres på tværs af grænser. Problemet er nemlig, at huller i disse aftaler i dag kan misbruges til skatteunddragelse p.g.a. manglende informationsudveksling imellem landene.

Et forslag med plads til forbedring

I udviklingsorganisationen IBIS, der i mange år har arbejdet med konsekvenserne af skatteunddragelsen særligt for udviklingslandene, vurderer man, at Kommissionens forslag kan gøre en vigtig forskel i den tredje verden.

»Forslaget indeholder flere gode initiativer og lykkes det at få en god og solid definition på et skattely, der kan føre til en fælles sortlistning blandt EU's medlemslande, vil det være et vigtigt skridt i kampen mod den globale kapitalflugt«, siger Lars Koch, politikmedarbejder hos IBIS.

Udkastet fra Kommissionen indeholder dog også flere mangler, der giver plads til forbedring.

»Som forslaget er nu, forholder man sig kun til en sortlistning af lande uden for EU. Man forholder sig dermed ikke til lande inden for EU, og det er et stort problem, da flere af EU's egne medlemslande i dag flittigt anvendes som skattely.

Det er derfor vigtigt, at lande som Danmark påtager sig en aktiv rolle og går foran i kampen for, at EU's sortlistning af skattely bliver fyldestgørende«, mener Lars Koch. ♦

Tobias Clausen arbejder til dagligt i IBIS.

Er EU verdens største?

Giver EU meget eller lidt til udviklingslandene? Det beror på, hvad man sammenligner med.

AF STAFFAN DAHLLÖF

Ifølge EU-Kommissionen var EU i 2011 den største bistandsyder i verden - men det forudsætter, at man med "EU" mener den samlede bistand fra Unionen og fra de enkelte medlemslande.

Målt på den måde gav EU i alt 396 mia.kr. Det svarede til 55 procent af den samlede bistand globalt, mens USA gav 23 procent og Japan 8 procent.

Men hvis man ikke medregner de direkte indsatser fra medlemslandene, ser billedet anderledes ud: I budgettet for 2011 var der afsat 15,2 mia. kr. til udviklingsbistand i traditionel forstand - plus 7,6 mia. kr. i katastrofehjælp. Altså i alt 22,8 mia. kr.

Hertil kommer dog 16,4 mia. kr. til AVS-landene (Afrika, Vestindien Stillehavet) fra den særlige Europæiske Udviklingsfond, som ikke er en del af EU-budgettet.

Det giver i alt 39,2 mia. kr. - altså kun en tiendedel af det samlede beløb, der

gør EU "størst" på bistandsområdet. Til sammenligning gav Danmark samme år 14,3 mia. kr. i bistand og nødhjælp.

Konklusion:

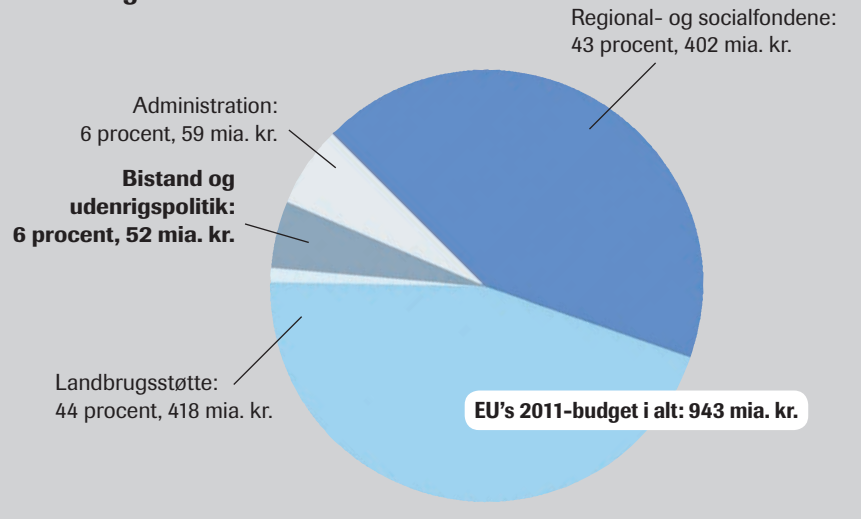
EU's bistand kan gøres op som 396 mia. kr. hvis man tæller det hele med, herunder bistanden som medlemslandene betaler over deres egne finanslove. Det svarer til 0,42 procent af bruttonationalindkomsten BNI i det samlede EU.

Den danske bistand svarede til 0,7 procent af Danmarks BNI.

EU's bistand kan også gøres op som 22,8 mia. kr. om året (udviklingssamarbejde + katastrofehjælp), omtrent som bistanden gøres op i den danske finanslov. Det svarer til, at EU som organisation i 2011 gav godt 2 procent af sit budget på i alt 943 mia. kr. til udviklingssamarbejde og katastrofehjælp. ♦

Tallene er opgjort i danske kroner efter gældende kurs. Kilde: "EU Budget 2011 Financial Report" og "Annual Report 2012 On The European Union's Development and External Assistance Policies And Their Implementations In 2011".

EU's budget for 2011

Af de 6 procent til bistands- og udenrigspolitik gik 19,7 mia.kr. til kandidatlandene. 9,3 mia. kr. gik til lande med udsigt til EU-medlemskab (Tyrkiet, Montenegro, Makedonien, Serbien m.fl.). 10,4 mia. kr. gik til Den Palæstinensiske Selvstyremyndighed plus 15 abolande mod øst og syd (fra Marokko til Aserbajdsjan). Dele af disse overføres kan have karakter af bistand, men hovedformålet er enten udvidelses- eller udenrigspolitiske hensyn.

STUDIEKREDS:

Demokrati i Europa

3 forelæsninger med Rasmus Nørlem Sørensen

Onsdag den 30. januar kl. 17-18.30

Onsdag den 6. februar kl. 17-18.30

Onsdag den 20. februar kl. 17-18.30

Forsamlingshuset i Kulturanstalten, Halmtorvet 13C, København V.

Europa er i krise både økonomisk og politisk. Og det afslører et behov for at diskutere, hvad det er for et demokrati vi ønsker os. Det bliver en studiekreds, hvor vi har som ambition at udvikle et folkeligt ordforråd til at diskutere hvad demokrati er - og hvordan vi får mere af det i EU.

Pris pr. aften: 50 kr.

TILMELD DIG PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tf. 70 26 36 66

Burma under udvikling.

Som skud med spredehagl

NOTAT har bedt forskningsinstituttet DIIS vurdere, om det er realistisk at skabe bedre sammenhæng mellem EU's politikker af hensyn til verdens fattigste.

AF IDA ZIDORE

Forskningsinstituttet DIIS (Dansk Institut for Internationale Studier) er i gang med en større opgave. De skal analysere styrker og svagheder i EU's udviklingspolitik til en rapport, som skal danne grundlag for udviklingsministerens nye EU-strategi.

I analysen ser DIIS blandt andet på det udviklingshensyn, som EU har forpligtet sig til at tage i alle sine politikker (se s. 3). Den del står Adam Moe Fejerskov for.

»EU er den største donor af bistand i verden, men er samtidig ansvarlig for en masse usammenhængende forhold. Det har man heldigvis erkendt i Lissabontraktaten«, siger han til NOTAT.

Men der er ifølge Adam Moe Fejerskov langt fra erkendelsen til de institutionelle tiltag, EU faktisk er kommet med. De har simpelthen ikke virket.

Bl.a. har EU lidt løst identificeret 12 temaer eller politikområder, der modarbejder eller kan modarbejde hinanden.

Men det er skud med spredehagl, mener Fejerskov:

»12 politikområder er alt for mange. Man bliver nødt til at se på mulighederne for at fokusere på færre eller blot et enkelt – for eksempel det økonomiske samarbejde med udviklingslandene – og samtænke dét med udviklingspolitikken. Det tror vi, kan gøre arbejdet mere effektivt. For at nå de bedste resultater, må man være realistisk«, vurderer han.

Uvidenhed dur ikke

En anden og mere grundlæggende hindring er, at mange i Bruxelles undskylder sig med uvidenhed. Men den dur ikke. Manglende samtænkning af politikker blev allerede nævnt i Maastricht-traktaten og eksplicit formuleret i Lissabon-traktaten.

»Alle ved, at den manglende samtænkning modarbejder udvikling. Alligevel bliver problemet gang på gang fejlet af bordet som alt for stort og teknisk og noget, man ikke ved nok om. Men det er naivt. Problemet er ikke teknisk, det er politisk«, siger Adam Moe Fejerskov

og understreger, at hvad der er realistisk kommer an på, hvad der er politisk vilje til. ♦

Læs interviewet på næste side med udviklingsministeren og døm selv...

Seminar for undervisere i grundskolen

Mandag den 14. januar kl. 10-15 på Kulturmaskinen i Odense

Hvad bør eleverne lære om EU? Hvordan kan temaer om eurokrisen, menneskehandel og miljøpolitik bruges til at engagere eleverne? Få konkrete øvelser og idéer med hjem – lige til at bruge i din undervisning.

Pris: 150 kr. inklusiv kaffe, frokost og materialer.

TILMELD DIG PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66

Danmark presser på

Danmark er ved at udarbejde en plan for, hvordan man kan tvinge EU til at opfylde sin egen målsætning til gavn for verdens fattigste. Planen skal ligge klar til sommer.

AF OLE AABENHUS

Udviklingsministre får en helt ny og central rolle i dansk og europæisk politik, hvis det går som den danske udviklingsminister Christian Friis Bach håber.

I de senere år er det blevet mere og mere klart, at bistand kun er én blandt mange ting, der påvirker u-landene, og at næsten alle politikker i Danmark og EU – sundhedspolitik, miljø-, transport-, fiskeri- og landbrugspolitik, banktilsyn osv. – får konsekvenser i tredje verden.

Derfor fik Danmark i juni en ny lov om udviklingsbistand, hvor "politikkohærens" – altså sammenhæng og koordinering mellem politikområder – er skrevet ind. EU fik en tilsvarende bestemmelse med Lissabon-traktaten, der trådte i kraft den 1. december 2009, og Christian Friis Bach's folk i Udenrigsministeriet har længe været i gang med at forberede en handlingsplan, som skal tage fat på, hvordan Danmark kan tvinge – eller i hvert fald påvirke – EU til at tage traktatens bestemmelse om udviklingsbistand alvorligt.

Det nyeste område: Skat

Kan du nævne tre områder, hvor du mener, der kunne være brug for øget sammenhæng?

»Landbrug og handel er de klassiske områder, hvor der i den grad er brug for at skabe sammenhæng mellem vore interne og eksterne politikker.

Det kræver altså analyser, og nogle af dem er temmelig langhårede.

Og så er der det nye, men meget vigtige område inden for skat, bekæmpelse af illegale kapitaloverførsler og beskattning af naturressourcer (minedrift, råstoffer osv. red.) i verdens fattige lande. Der spiller EU også en rolle, og det kunne være et vigtigt område at tage fat på.

Mange vil kunne huske Christoffer Guldbrandsens dokumentar i DR om mineselskabet Glencore og de fattige i Zambias kobberdistrikt...

»Glencore er en schweizisk virksomhed, og hovedkvarteret ligger derfor uden for

EU. Men eksemplet viser, hvordan vi vil kunne hjælpe verdens fattige lande til at skaffe sig flere skatteindtægter fra det private erhvervsliv, i særdeleshed når det gælder naturressourcer.

7 af 164

Concord Danmark har lavet en undersøgelse, der siger, at ud af 164 større politikinitiativer i EU siden Lissabon-traktaten trådte i kraft, er kun 7 gennemgået – screenet, som man siger – for deres virkning på u-landspolitikken. Hvad siger det dig?

»At vi ikke har gjort det godt nok i EU. Det er derfor, vi sætter ind for at sikre, at det sker. Det er lige præcis det, den danske handlingsplan skal sætte fokus på. Det handler om at komme tidligere ud, hurtigere ud, for at sikre politik-kohærens – altså en sammenhængende politik – på EU-niveau.

FOTO: UN WOMEN GALLERY

Christian Friis Bach på Rio+20 konferencen i sommer.

Og hvad betyder det så, at Danmark arbejder på EU-niveau? Hvad er det, vi gør?

»Vi tager spørgsmålet op i Rådet (Ministerrådet. red.). Når der kommer et forslag, så vil vi kræve, at der kommer en ordentlig konsekvensanalyse for udviklingsområdet, og at vi sætter fokus på sammenhæng med udviklingsområdet i handlingsplaner, budgetter osv.

Det har Danmark altid presset på for. Men vi kan gøre det mere systematisk og med større slagkraft.

Vil du sige, at Danmark kommer til at føre en mere aktivistisk linje i EU end andre lande gør?

»Nej, men det er klart, at Danmark ligger langt fremme.

Vigtigste opgaver

Hvad bliver de vigtigste opgaver i EU i den nærmeste tid?

fortsættes næste side...

»Landbrugspolitikken er jo til diskussion lige nu i forbindelse med budgettet. Det er et godt område at sætte fokus på.

Handelsaftalerne står desværre noget i stampe, men der bliver nogle helt afgørende forhandlinger med en række arabiske lande, og der er hele opfølgningen af Lomé/Cotonou aftalen (Særaftaler for gamle koloniområder, se side 7. red.).

Vi skal have sat nye, globale udviklingsmål. Det er et andet godt eksempel, hvor vi også skal sikre politik-kohærens. Og så er der et regnskabsdirektiv om skattebetalinger.

Klima?

»Ja, også det.«

Hvad med våbeneksporten?

»Jah – nej, det tror jeg ikke, EU som sådan har noget at gøre med.«

Men hvis der skal være sammenhæng i tingene, må våbeneksport vel også indgå?

»Ja, det kan man bestemte sig. Og vi prøver at få overholdt embargo'er for våbeneksport og våbentransport for at sikre, at våben ikke kommer hen til bestemte områder. Det er jo kohærens inden for våbenområdet, ikke. Men det er ikke mit område.«

»Det handler om at komme tidligere ud, hurtigere ud, for at sikre politik-kohærens på EU-niveau.

Vidensbaseret?

Du har gjort en del ud af, at man skal have en "vidensbaseret tilgang" til politik-kohærens. Men der findes mange studier allerede, forstår jeg. Skal der flere til?

»Det, der skal til – når vi laver nye politik-områder i EU – er, at vi ikke bare skeler til, hvad EU får ud af det, men også hvordan det påvirker verdens fattige. Det kræver altså analyser, og nogle af dem er temmelig langhårede.

Hvis du f.eks. vil bruge større ressourcer inden for landbrugspolitikken til at skabe miljø og natur – hvordan vil det så påvirke verdens fattige lande? – Måske ville det være en fordel for landmændene, men omvendt vil det måske påvirke verdens fødevarerforsyning og derved betyde højere fødevarerpriser til skade for de fattige forbrugere i verden.

EU-forslaget om bioethanol har en klimaeffekt og en fattigdomseffekt. Der er en påvirkning af verdens fødevarerforsyning, og det kan give problemer rundt omkring i verden. Og så er der samfundsøkonomiske og miljøhensyn involveret i den sag. Det er ikke nemt at regne ud.

Nye krav til flammehæmmere i EU kan give problemer for virksomheder i tredje verden...?

»Ja, standarder er ved at blive en af de vigtigste handelsbarrierer, som verdens fat-

tige lande støder ind i. Og at vurdere, om disse standarder fastsættes ud fra rimelige sundhedsmæssige eller miljømæssige forskrifter og krav, eller om de fastsættes ud fra konkurrencehensyn, det er en vigtig balance.«

»Vi taler om et Afrika, der indtil for få år siden udgjorde en sørgelig lille del af den samlede handel. Nu spiller handel, investeringer, beskatning, fiskeri og landbrug en langt større rolle.

Det danske formandskab

Synes du, I kom langt under det danske formandskab?

»Ja, det synes jeg. De konklusioner, vi fik igennem om kohærens, bruger vi nu til at føre diskussionen ud i de enkelte modtagerlande. Det er vigtigt, at man inddrager de lokale EU-repræsentationer rundt omkring i verden i en dialog.

Vi har sagt, at dialogen skal være båret mere af viden og knap så meget af politik og interesser. To små sejre, vi har opnået under det danske formandskab er, at dialogen i høj grad flytter ud, så handelsaftalen med Colombia er noget, man ser på i Colombia, og tilsvarende i Cameroun eller Kina, og at man får en stærkere debat ude på delegationen (dvs. EU's "ambassade" i landet. red.) om politik-kohærens.

Det har vi sikret. Og vi har arbejdet for, at det skal være mere videns- og faktabaseret, så man kan sikre de enkelte landes egeninteresser.«

Gearskifte

Kan man se dette her som et gearskifte i bistandspolitik? Vi taler jo om langt større beløb nu, end man gjorde med bistandspolitikken alene.

»Jo, og vi taler om et Afrika, der indtil for få år siden udgjorde en sørgelig lille del af den samlede handel. Nu spiller handel, investeringer, beskatning, fiskeri og landbrug en langt større rolle. Og derfor kommer politik-kohærens selvfølgelig også til at spille en større rolle.

Det er endnu vigtigere nu end før, at de enkelte politikker hænger sammen.« ♦

DEBATMØDE I AARHUS:

Hvad tænker Europas ledere?

Mandag den 4. februar kl. 17-18.30
i Salen, Hovedbiblioteket,
Møllegade 1, Aarhus C

Krisen er stor trods mange topmøder.
Hvad tænker lederne om løsninger?

LÆS MERE PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66

Andreas Marckmann stiller skarpt på EU-parlamentarikerne

Morten Løkkegaard

Hvad bør være EU's rolle på den udenrigspolitiske scene?

»EU skal være med til at sikre balancen i det globale magtbillede. EU har noget særligt at byde på i den forbindelse, fordi vi har en tradition for at håndtere politik med "blød magt". Vores udfordring er til gengæld, at vi skal stå sammen om vores mål. Det har i mange år været for let at spille de enkelte europæiske stater ud mod hinanden i udenrigspolitikken.«

Hvad kan man gøre for at løse problemerne?

»Det vi allerede har gjort: Vi har fået en fælles udenrigstjeneste, der skal sikre tættere samarbejde og en fælles koordinator for udenrigspolitikken i EU. Det er et spørgsmål om at systematisere det så meget som muligt, uden at de enkelte lande mister deres suverænitæt.«

Har EU levet op til sit potentiale?

»Ikke endnu. Vi må også erkende, at vi stadig mangler at se EU som en førende stemme i forhold til de brændpunkter, der hele tiden dukker op. De enkelte EU-lande som Frankrig og Tyskland kører stadig deres eget løb.«

Men er der god nok sammenhæng mellem det, EU siger og gør? Der er eksemplet med mælk, hvor EU giver bistand til mælkebønder i Afrika, men samtidig giver eksportstøtte til europæiske mælkeproducenter?

»Jeg synes, det er en letkøbt kritik. Den kritik, som bliver rettet mod manglende sammenhæng i EU's forskellige politikker, kan man måske i endnu højere grad rette mod nationalstaterne. Det er jo et grundlæggende dilemma i udenrigspolitik fx at skabe sammenhæng mellem menneskerettigheder og handel.«

»Jeg mener faktisk, EU er løsningen og ikke problemet i forhold til eksemplet med mælkebønder i Afrika. Hvis du vil løse det dilemma, så er du nødt til at have EU med. Man står stærkere med EU i ryggen end som enkelt medlemsland. Hvis ét land vil sidde på den moralske høje hest, så kan et andet land slå til og tage en bid af det marked, de efterlader. Det er klart, at intet er ideelt, og der er masser af modsætninger i EU's udenrigspolitik. Men der er ingen tvivl om, at hvis vi vil ændre noget på globalt plan, er EU det rigtige forum.«

FOTO: PETER BISCHOFF/MS

Bilerne suser — Afrika sulter

I dag er både Kenya og Uganda hårdt plaget af "land grab", kunsten at fordrive bønder fra deres jord med alle slags midler.

Ambitiøse mål for klimaet har konsekvenser, som de fleste af os ikke tænker over. Specielt Afrika lider under EU's offensive klimapolitik.

AF MADS STAMPE

Forestil dig et scenarie, hvor dit grundlag for at få mad bliver taget fra dig. Det er ikke nemt, når man sidder i Danmark og egentlig har det godt og trygt.

Men kig engang ud af vinduet på de biler, der kører på vejene. I Danmark kører de alle sammen på biobrændstof i større eller mindre grad, og hver gang de bliver fyldt op, har det konsekvenser så langt væk som til Afrika.

Det er en direkte konsekvens af EU's offensive klimapolitik, der kræver at medlemslandene bruger biobrændstof for at leve op til målene for brug af bæredygtig energi.

Store landområder i lande som Kenya og Tanzania bliver således på mere eller mindre lovlig vis omlagt til produktion af såkaldt madbenzin eller 1. generations biobrændstof, som udvindes fra f.eks. majs og hvede.

Det har ført til stigende fødevarerpriser og øget global ulighed i en verden, hvor op mod 870 millioner mennesker allerede sulter.

Den sørgelige sandhed

Mellemfolkeligt Samvirke er en af de organisationer, der har kæmpet mod produktion af biobrændstof de seneste fire år.

»Den sørgelige sandhed om madbenzin er, at når man tæller alle led med i produktionen, så udleder mange 1. generations biobrændstoffer mere CO₂ end konventionelt brændstof«, siger politisk rådgiver i Mellemfolkeligt Samvirke Kirsten Hjørnholm i et interview med NOTAT.

»Det er dybt problematisk at bruge frugtbar landjord til at dyrke brændstofafgrøder i en verden, hvor mange mennesker sulter«, mener hun.

Kommissionen trækker i land...

Det er øjensynligt – lidt sent – ved at gå op for EU-Kommissionen.

Den kom for nylig med et udspil, hvori det hedder sig, at maksimalt fem procent af medlemslandenes implementering af direktivet for vedvarende energi, som dikterer klimamålene for EU i 2020, må komme fra madbenzin. Det er en nedgang fra ti procent i forhold til tidligere direktiver.

»Omlægning til produktion af madbenzin finder ofte sted med eksport til Europa for øje, og altså ikke til lokalt

forbrug. Det er en direkte konsekvens af EU's klimadirektiver«, fastslår Kirsten Hjørnholm.

Derfor er det positivt, mener hun, at EU-Kommissionen med det seneste beslutningsforslag tager hånd om problemet; om end det godt kunne gå endnu videre, hvis det stod til Mellemfolkeligt Samvirke.

»Vi mener, man skal se fejltagelsen i øjnene og udfase de fødevarerbaserede biobrændstoffer fuldstændigt«.

...men er stadig halvhjertet

Det ser dog ikke ud til at blive til virkelighed lige med det samme. Godt nok er Kommissionens seneste forslag et skridt i den rigtige retning, men egentlig er der ikke meget, der er ændret.

Forslaget dikterer nemlig blot, at medlemslandene skal indberette fem procent fra biobrændstof for at imødekomme kravet fra direktivet for vedvarende energi. Hvis medlemslandene har lyst til at bruge biobrændstof i større udstrækning end det, står det dem frit for.

I mellemtiden er der familier i Afrika, der bliver fordrevet fra deres jord. Forskellen er blot, at de ikke kan se de biler, der suser af sted på vejene i Europa. ♦

Kolonier blev til klienter, som blev til...

Sidste udkald var for snart fem år siden, men EU's tidligere kolonier er bange for konkurrence med EU-landene.

AF STAFFAN DAHLLÖF

EU skulle have indgået særlige økonomiske partnerskabsaftaler (EPA - Economic Partnership Agreements) med syv forskellige regioner af udviklingslande senest den 1. januar 2008.

Det er ikke sket.

Pointen med partnerskabsaftalerne er, at det skal være slut med særbehandling af EU-landenes gamle kolonier. Det forlanger den globale verdenshandelsorganisation WTO (World Trade Organization).

Problemet med EPA er – set fra udviklingslandene – at de indgår mellem ulige stærke parter.

Derfor er processen trukket ud.

Frygter konkurrence

Udviklingslandenes erhvervsliv frygter at blive udkonkurreret, når virksomhederne i EU får frit spil.

Og lande med dårlige skattesystemer frygter, at de toldafgifter, de hidtil har fået, vil blive vanskelige at erstatte.

AVS-landene (Afrika, Vestindien, Stillehavsområdet, se boks) får adgang til EU's indre marked i teorien, men risikerer at blive udelukket i praksis – fordi de har svært ved at leve op til europæiske standarder.

Ny deadline

Ved redaktionens slutning var ingen af de syv planlagte regionale aftaler helt på plads.

13 afrikanske lande har skrevet under på foreløbige delaftaler.

11 lande i Vestindien har skrevet under på en aftale, men den er kun ratificeret af 4 AVS-lande og 17 af de 27 EU-lande.

Deadline for at indgå EPA-aftaler er flyttet frem til 2014, men der er allerede forslag om at forlænge helt til 2016. ♦

Hvor findes verdens fattige i dag?

Vækstlande som Kina og Indien rummer nu over halvdelen af alle fattige i verden.

AF IDA ZIDORE

Det globale fattigdomslandskab har ændret sig dramatisk. Hold nu fast:

Kun en fjerdedel af verdens fattige bor i lavindkomstlande. (Ifølge Verdensbanken er man fattig, hvis man har en indkomst på 1,25 dollars om dagen – svarende til 7,20 danske kroner. red.). For blot to årtier siden boede hele 93 % af verdens fattige mennesker lavindkomstlande.

I dag lever 72 % af verdens fattigste – 960 millioner mennesker – i lande, der på Verdensbankens lister ikke rangerer som fattige. Det er lande, der – også – oplever vækst og velstand.

Forandringen skyldes, at en lang række tidligere fattigdomsramte lande i løbet af ganske få år har haft så stor en vækst, at de har opnået status som mellemindkomstlande. Det er lande, hvor hver borger i snit har 2,70 dollars om dagen (15,50 kr.). Således tæller Kina og Indien tilsammen cirka halvdelen af verdens fattige.

Nutidens lavindkomstlande findes primært i Afrika syd for Sahara. ♦

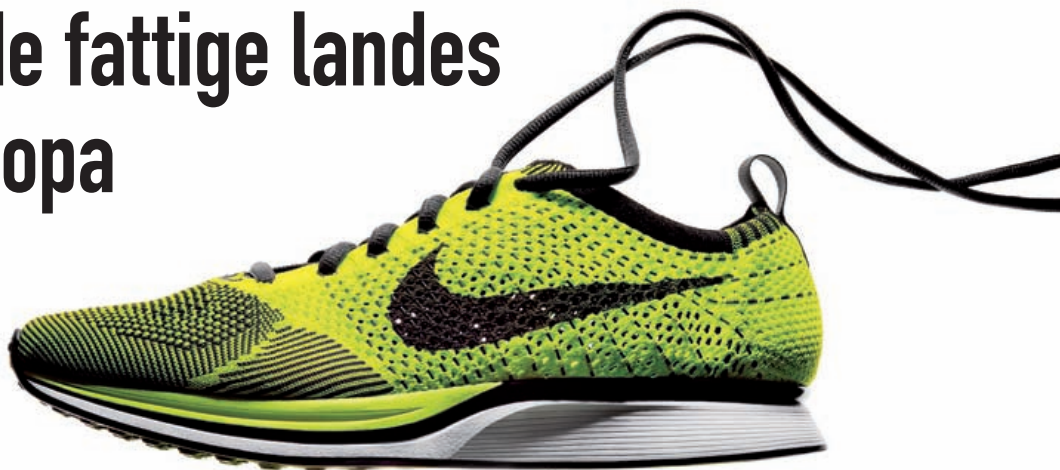
Tallene stammer fra den britiske forsker Andy Sumner's undersøgelse "Poor countries or poor people?" (2011). Her kritiserer han ideen om, at mellemindkomstlande skal fratages bistand, når det nu engang er der, der er flest fattige.

Just do it!

– Luk op for de fattige landes eksport til Europa

ANALYSE: EU er verdens største bistandsdonor, hvad der gives med den ene hånd tages tilbage med den anden – gennem handelsbarrierer til gavn for bestemte grupper. Det er på tide at lukke op.

AF OLAV GRØNDAL

EU MÅ HURTIGST muligt nedbryde toldmure og sikre let adgang til EU's markeder. I dag forhindrer EU's handelsbarrierer mange fattige lande i at udvikle deres eksport, og det betyder, at de hundredvis af milliarder euro, som EU investerer i de fattigste lande, har en mindre effekt.

En ting er at give nødhjælp og udviklingsbistand til de fattigste lande, men man er samtidig nødt til at sikre, at de fattigste lande når et højere produktivitetniveau og en mere stabil økonomisk situation. Her er handelsbetingelserne afgørende, fordi ingen lande kan blive mere velstående, hvis ikke de kan importere kapital og viden fra resten af verden.

Forudsætningen for at importere er, at man eksporterer, men de fattige lande kan kun eksportere på de områder, hvor de har komparative fordele – dvs. billigere ufaglært arbejdskraft end andre tilsvarende lande, bedre adgang til jord og råstoffer.

DET ERKENDER EU PÅ OVERFLADEN, og derfor har man lavet en særlig aftale for de mindst udviklede lande på kloden, defineret af FN som de såkaldte LDC'er eller Least Developed Countries. Aftalen kaldes "alt andet end våben" (Everything But Arms (EBA)) og indebærer, at LDC-landene kan eksportere til EU uden hverken told eller kvoter.

Problemet er, at det stort set er gratis for EU at give de fattigste lande adgang, fordi de er så underudviklede, at de alligevel ikke har kapacitet til at eksportere specielt meget til EU. Der er 48 lande på LDC-listen – er bl.a. Eritrea, Burkina Faso og Senegal.

HVIS EU SKAL HJÆLPE den globale udvikling, skal man give meget bredere toldfri adgang til EU's markeder – og også til udviklingslande, som faktisk er i stand til at eksportere meget til EU, fordi fattigdom og udviklingsbehovet i verden ikke kun findes i de allerfattigste lande.

Men den udvikling blokeres i dag af toldmure, som skyldes en kraftig organiseret lobby i EU, bestående af alt fra italienske skoproducenter til franske og polske landmænd.

Dertil kommer et forhold, som er ren forhandlingstaktik: Hvis man fjerner toldmurene nu, kan man jo ikke bruge dem som forhandlingsbrikker i WTO forhandlingerne, som vi kommer til nu.

ET AF DE STORE PROBLEMER for udviklingslandene er, at de globale frihandelsforhandlinger i WTO, Verdenshandelsorganisationen, går så langsomt.

Udviklingslandene skal bruge et velfungerede internationalt system, fordi de ikke er i en position til at sikre gode bilaterale aftaler, ligesom det er for svært for deres myndigheder og producenter at overskue kludetæppet af bilaterale aftaler.

Antallet af bilaterale aftaler er eksploderet. I 1975 var der kun 50 bilaterale aftaler, og i dag er der næsten 300. Hvis

EU kan sætte gang i WTO systemet ved at sænke sine toldmure, bliver det mindre relevant med bilaterale aftaler.

I DAG STÅR EU STEJLT i forhandlingerne, men eksperter i international økonomi taler om det fornuftige i "Nike strategien" – just do it! For det første er lavere toldsatser godt for de europæiske forbrugere og for virksomheder, som bruger inputs fra resten af verden, som der i dag er told på.

Mange økonomiske studier har vist, at der kan være en positiv gevinst for begge parter, selvom handelsåbningen kun sker hos den ene part.

Historisk er de store multilaterale forhandlingsrunder i WTO ikke blevet gennemført med mindre USA sætter sig i førersædet og giver indrømmelser for at hjælpe processen. Meget tyder på at det ikke sker under Doha-runden.

Doha-runden, opkaldt efter hovedstaden i Qatar, er forhandlinger i Verdenshandelsorganisationen WTO.

Doha kaldes også udviklingsrunden, fordi den fra start har haft fokus på at få udviklingslandene mere med i den globale økonomi.

I stedet har EU en unik chance for at åbne sine markeder for mange flere lande, og bruge dette som smørelse i WTO til at få Doha-runden tilbage på sporet. Det skylder vi både de fattige lande og EU's flertal af borgere. ♦

Andreas Marckmann **stiller skarpt** på EU-parlamentarikerne

Morten Messerschmidt

Hvad bør EU's rolle være udenrigspolitisk?

»EU's udenrigspolitiske rolle bør være begrænset til at forestå forhandling af frihandelsaftaler med andre dele af verden. Udenrigspolitik bør derudover være et nationalt anliggende, for det er så nært forbundet med et lands suverænitæt.«

Er der ordentligt samspil mellem EU's forskellige udenrigspolitiske tiltag?

»Der er helt klart en række områder, hvor EU's politik stritter i to retninger. Tag for eksempel u-landsbistand og landbrugsstøtte. Støtten er dybt skadelig for udviklingslandene, fordi EU dumper landbrugsvarer, der har fået støtte, på u-landenes markeder. Samtidig giver vi penge i bistand til at hjælpe de samme lande. Det er grundlæggende hyklerisk.«

»Et andet område, hvor der mangler sammenhæng, er indvandringspolitikken. Men her er det mere en sammenhæng mellem EU's førte politik og borgernes holdning, der mangler. EU fører en politik med alt for åbne grænser, som er fuldstændig løsrevet fra befolkningen, hvor et flertal er skeptiske.«

Men mener du grundlæggende, der er brug for mere kohærens – altså sammenhæng – i EU's politikker – uanset din skepsis for store dele af projektet?

»Ja, i forhold til frihandel. Men her må man vælge enten at blæse eller have mel i munden. Det gælder for eksempel for landbrugs- og udviklingsbistand. Et eksempel er sukkerproduktion, som er voldsomt subsidieret i EU. Det betyder, at lande som Madagaskar ikke kan få gang i produktionen af deres sukkervarer og bliver fastholdt i fattigdom. Hvis EU virkelig ville hjælpe, skulle vi give dem friere adgang til markederne.

Kan du uddybe det?

»Jeg er klar tilhænger af frihandel, og det er et af de få områder, hvor jeg faktisk mener, EU kan gøre en positiv forskel. Jeg støtter også, at EU for eksempel indgår aftaler med u-lande, hvor de får en privilegeret stilling, indtil de er på fode. Jeg ville elske, hvis der kom flere produkter, for eksempel sukker, fra ikke-EU-lande på vores markeder. For de almindelige forbrugere er det jo dobbelt tåbeligt, fordi man både skal betale for at understøtte landbruget og samtidig betaler for, at bureaukraterne i Bruxelles kan dele u-landsbistand ud. Der mangler virkelig kohærens.«

SKOVMANDS NOTATER

24. NOV. – 6. DEC.

Presset på EU's grænser letter

6. december. I april-juni 2012 blev der opdaget omkring 23.000 personer, som ulovligt forsøgte at krydse grænserne til EU. Det er et fald på 44 procent i forhold til andet kvartal i 2011, oplyser Berlingske.

Justitsminister Morten Bødskov (S) mener, at en væsentlig årsag er en aftale mellem EU's grænseagentur FRONTEX og Tyrkiet om at beskytte den græsk-tyrkiske grænse, som 56 procent af indvandrerne kommer igennem.

Thomas Gammeltoft-Hansen, seniorforsker ved Dansk Institut for Internationale Studier, DIIS, mener, at det er nok så afgørende, at finanskrisen har gjort det mindre tiltrækkende at tage til EU.

Ja, EU er unægtelig blevet mindre tiltrækkende.

Vælgerne vil bevare det militære forbehold

6. december. Det kan blive svært for regeringen at få det danske EU-forsvarsforbehold afskaffet.

Mens 36 procent af danskerne gerne ville beholde forsvarsforbeholdet i juni, er det tal nu steget til 46 procent. Samtidig er antallet, der gerne ser forbeholdet fjernet, faldet fra 40 procent i juni til små 35 procent nu, mens 19 procent ikke tager stilling. A&B Analyse har lavet målingerne for Altinget.dk

Man forstår godt, at EU-politikerne frygter folkeafstemninger. Men det er nu godt, at vælgerne her har det sidste ord.

EU-fjendtligt parti blev nummer to

2. december. Det EU-fjendtlige parti UKIP fik ikke færre end 21,8 procent af stemmerne ved et suppleringsvalg i den engelske valgkreds Rotherham, der er en forstad til Sheffield.

UKIP kom ind på en andenplads efter Labour, mens De Konservative måtte nøjes med en femteplads, og De Libe-

rale kun fik en plads som nr. 8, oplyser søndags-bladet The Observer.

Også i Middlesbrough syd for Newcastle fik UKIP en andenplads, mens partiet blev nr. 3 i London-kredsen Croydon North.

UKIP forventer at klare sig endnu bedre ved valget til EU-Parlamentet i 2014. Det kan tvinge det konservative parti til at sige ja til en folkeafstemning om medlemskab af EU.

The Observer har tidligere oplyst, at en måling i november viste, at 56 procent af briterne vil stemme for at forlade EU, hvis der bliver holdt en sådan afstemning. Kun 30 procent ønsker at blive.

Vi kom ind i EU, fordi Storbritannien gik ind. Skal vi så ikke følge briterne, når de vil ud?

EU siger nej til slovakisk mønt

28. november. EU-Kommissionen har forbudt Slovakiet at udsende en mønt i anledning af 1150-året for de græske helgenbrødre Cyril og Methodius' ankomst til Slovakiet, oplyser Kristeligt Dagblad.

Afvisningen skyldes, at de to brødre holder et kors imellem sig, og den slags religiøse symboler vil EU ikke tillade. Slovakere må finde sig i det, fordi EU skal godkende alle udgaver af euroen, som Slovakiet har som national valuta.

Endnu et problem med den fælles valuta!

Bernstein går stadig ind for Euroen

24. november. Mens den tidligere nationalbankdirektør Erik Hoffmeyer er dybt kritisk over for Euro-samarbejdet, har den endnu ikke afgåede nationalbankdirektør Nils Bernstein, en helt anden opfattelse.

I en artikel i Berlingeren siger han direkte, at Danmark skal gå med i samarbejdet om Euroen, »når der er udsigt til at vinde en folkeafstemning«.

Bernsteins begrundelse er, at euroen er en naturlig forlængelse af det indre marked og det europæiske projekt. Og da Danmark hører med i Europa, har vi en klar interesse i at være med i euroen, siger han.

Hvis vi går ind i euro-samarbejdet, skal vi ifølge Jyllands-Posten yde garantier for over 300 milliarder kroner. Men den slags gør åbenbart ikke indtryk på Bernstein.

**Notaterne kan i uddybet form
læses på www.notat.dk
under de samme overskrifter.**

EU støtter diktaturer for egen vindings skyld

Op til det arabiske forår sendte EU anseelige beløb til Gadaffi. Det er slut nu, men EU's medlemslande støtter stadig diktaturstater.

AF IDA ZIDORE

Den internationale menneskerettighedsorganisation Amnesty Internationals talsmand for EU-udenrigspolitik, David Nichols, har undersøgt og sammenholdt EU's forskellige politikker over for Mellemøsten og Nordafrika. Han fremhæver, at EU gennem flere kanaler har sendt anseelige beløb til diktaturer, der ikke overholder menneskerettighederne, og som undertrykker sine egne – ofte nødstedte – befolkninger.

Støtte til Gaddafi

Meget af skaden er sket inden for EU's såkaldte naboskabspolitik, European Neighbourhood Policy (ENP), der skal skabe forbindelse til EU's naboer i Østeuropa, i Mellemøsten og omkring Middelhavet.

Gennem ENP har EU i flere år ydet bistand til diktaturer uden at stille betingelser om, at landene skal overholde

menneskerettigheder eller gennemføre politiske reformer.

»Pengene er blevet givet, fordi EU ser en interesse i at kontrollere immigrationen fra de lande. Det er symptomatisk, at ENP-støtten er baseret på migrationskontrol«, konstaterer David Nichols.

Et eksempel, som Amnesty International har rettet skarp kritik mod, er Libyen. Op til revolution i 2011 forsøgte EU at komme tættere på Gaddafi for at forebygge immigration fra Nordafrika. EU vendte det blinde øje til krænkelse af menneskerettigheder for at hygge sine egne kartofler. Det samme skete i flere andre arabiske lande.

Relancering af ENP

Det arabiske forår i 2011 tydeliggjorde EU's modsætningsfyldte politik over for Mellemøsten og Nordafrika. I maj 2011 lancerede EU en reform af naboskabspolitikken, hvor EU forpligtede sig til at sikre lokale menneskerettighedsstrategier i hvert enkelt land.

Princippet i reformen er "more for more". Det betyder, at landene kan få flere

penge fra EU, hvis de reformerer sig mere politisk. Men det betyder også "less for less": Lever landene ikke op til kravene, så svinder beløbet.

Bilaterale våbenaftaler

Men mens EU følger ét princip, følger medlemslandene et andet. De indgår, tilsyneladende uden at blinke bilaterale aftaler om våbenhandel med flere af de lande, der under det arabiske forår undertrykte og forfulgte deres eget folk. Også dét er en klar måde at signalere støtte på, mener David Nichols.

»Flere EU-lande forhandler bilaterale kontrakter om våbensalg til autoritære regimer. Det hænger ikke sammen med menneskerettighedsforpligtelserne«, siger han.

Således blev Storbritanniens premierminister David Cameron kritiseret for at sælge våben til bl.a. Bahrain under det arabiske forår. Og så sent som i november rejste han til Den Arabiske Golf for at forhandle våbenaftaler med lande som De Forenede Arabiske Emirater og Saudi-Arabien, der ifølge Amnesty International i den grad krænker menneskerettighederne.

Menneskerettighedsorganisationen kalder Camerons våbenaftaler "dybt foruroligende". De mener, Storbritannien sender et klart budskab om støtte til autoritære regimer, og EU sender et indirekte: Ved at tillade våbensalg til diktaturer, bliver alle EU's hensigter om at beskytte menneskerettigheder til tomme ord.

Umulig koordination?

Men bilaterale aftaler mellem enkelte EU-lande på den ene side og diktaturstater på den anden er langt sværere for EU at kontrollere, end et udenrigspolitisk instrument som ENP. De illustrerer, hvor svært det er at sikre en fælles, koordineret EU-politik over for Mellemøsten og Nordafrika, mener David Nichols.

»Problemet er, at der er så mange aktører involveret og så mange interesser på spil. Kommissionen gør ét, mens medlemslandene gør noget andet og EU's øvrige instanser noget tredje, fjerde og femte. Det er svært at pege på én ansvarlig part. Så det handler i høj grad om koordination«, siger han og fastslår, at det i sidste ende er EU's udenrigsrepræsentant Catherine Ashton's ansvar at samle trådene og skabe sammenhæng i EU's politikker over for den øvrige verden. ♦

FOTO: WIKIPEDIA

Oprørere i Benghazi den 23. februar. Op til revolution i 2011 forsøgte EU at komme tættere på Gadaffi for at forebygge immigration fra Nordafrika.

FOTO: JØRGEN SCHYTTE/DANIDA

Avislæser, Kenya.

Afrika: Europa vågn op!

Europa får det glatte lag i afrikanske aviser. Vi er ved at blive hægtet helt af, mener fremtrædende kommentatorer.

AF GRY BRØNDUM

"Præsidentens dagbog: Europæiske udsendinge må vænne sig til, at tiderne skifter" lød overskriften på en artikel af senior skribent Gitau Warigi i "Sunday Nation", Kenyas store søndagsavis, den 22. april i år.

Jeg var udstationeret med Mellempøkeligt Samvirke og sad i en matatu – en lokal taxi – skrumpende på vejen mod hovedstaden Nairobi, da jeg faldt over den barske klumme, som i den grad vendte mit syn på forholdet mellem bistands-EU og udviklings-Afrika på hovedet:

Gitau Warigi havde været på Goethe Institutet og overhørt et par indignerede diplomater fra Frankrig og Tyskland diskutere, hvordan det kunne være, at de ikke kunne få foretræde for Kenyas præsident Kibaki på grund af travlhed. Og nu undrede han sig i avisens spalter over, at de ikke havde set skriften på væggen:

»Selvfølgelig er det op til præsident Kibaki at afgøre, om han vil sætte sig sammen med

Hillary Clinton og David Cameron og udholde en lektion om homoseksuelles rettigheder, eller om han vil bruge sin tid på at mødes med kineserne og diskutere vej- og havnebyggeri«.

De små projekters verdensdel

Brasilien har overhalet Storbritannien på listen over de største økonomier i verden. Kina er for længst nr. 2. Alligevel citerer Gitau den kvindelige tyske diplomat Margit Hellwig-Boette for højlydt at fundere over, om alle de kenyanere, der kommer til hende for at få penge til små projekter, mon også står i kø hos kineserne og japanerne.

Og det viser Europas problem i en nøddeskal, skriver Gitau: For det gør de ikke. Set fra Kenyas hovedstad Nairobi er Europa blevet de små projekters verdensdel. De store strategiske aftaler indgår man med andre. Og europæerne er tydeligvis slet ikke klar over det, bemærker Gitau.

Er vi håbløst bagud?

Og det er ikke kun i Kenya, der bliver skrevet om Europas svindende betydning som strategisk partner på det afrikanske kontinent. Den 21. november bragte the Botswana Gazette en

artikel om en workshop om økonomisk samarbejde mellem EU og SADC, South African Development Community:

Og her var professor Roman Grynberg ifølge The Botswana's analyse skarp som en rakekniv: "Europa må vågne op eller tabe Afrika til Kina".

Hvis ikke Europa snart indser, at Afrikapolitikken er håbløst bagud, og får sine investorer på banen, så vil BRIK-landenes – Brasilien, Rusland, Indien, Kina's – stats-ejede konglomerater snart eje så store dele af ressourcekæderne i Afrika, at Europa bliver hægtet helt af.

Europa må indse, at forsøget på at skabe en frihandelszone mellem Europa og Afrika (se side 12) er mislykkedes. Og dernæst for alvor gøre det attraktivt for europæiske investorer at komme ind på det afrikanske marked, mens der endnu er noget at købe, hedder det. ♦